



Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Ramsø Mose
Natura 2000-område nr. 151
Fuglebeskyttelsesområde F104

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland.

Forsidefoto:

Ramsømagle Sø med Langvad Å og rørsump i forgrunden

Fotograf: Peter Leth

ISBN: 978-87-7564-853-5

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	7
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	8
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	8
1.4.2 Befolkningen	9
1.4.3 Menneskets sundhed	9
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	10
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	10
1.4.6 Landskab.....	10
1.4.7 Arter	10
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	10
1.5 Eksisterende miljøproblemer	11
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	11
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	11
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	12
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	16
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	16
1.10 Overvågning	17

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 151 Ramsø Mose er udpeget som fuglebeskyttelsesområde nr. 104 Ramsø Mose.

Dette Natura 2000-område er ikke placeret nær den danske grænse, men udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 104 rummer ynglefuglen rørhøg, der bevæger sig over landegrænser til overvintringsområder i andre lande og verdensdele. Rørhøg er kun observeret ynglende med 1 par i fuglebeskyttelsesområdet.

Natura 2000-planen bidrager til at sikre egnede levesteder for områdets ynglefugle. Der fokuseres på, om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser af områdets ynglefugle. Planens indsats for udtagning af lavbundsjord vurderes bl.a. at kunne have potentiel gavnlig effekt på rørhøg og en bedre vandkvalitet.

Planens indsatser for ynglefugle på udpegningsgrundlaget vurderes potentielt at kunne have gavnlig effekt på levestederne for rørhøg, og dermed en potentiel positiv effekt over landegrænser. Da der ikke er tale om en ynglebestand i området, men om et enkelt ynglefund, sammenholdt med artens meget udbredte forekomst generelt, vurderes planens påvirkning over landegrænser at være begrænset.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre levesteder herunder raste- og ynglesteder for fugle på udpegningsgrundlaget. En realisering af indsatsprogrammet forventes ligeledes at have en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området, herunder §3-natur.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at skabe større sammenhæng og robusthed i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved at sikre etablering og fastholdelse af pleje og omlægning af lavbundsarealer til naturarealer. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og aftaler om omlægning af lavbundsarealer til natur. Indsatserne forventes at nedbringe trusler som tilgroning og påvirkning fra omdriftsarealer. De forventes også at bidrage til at skabe mulighed for mere spændende naturoplevelser. Udtagning af lavbundsarealer vil desuden sikre, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt. Disse tiltag vil kunne besværliggøre tilgængeligheden i området lokalt fx med mere vådbund eller eventuelle hegninger.

Planens indsats om at sikre egnede levesteder for området's ynglefugle, skal sammen med ovennævnte pleje af naturen og en undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser af fuglene, sikre optimale forhold på levestederne og minimal forstyrrelse i sårbare perioder.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen, men forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet søer og vandløb, ligesom der forventes en positiv effekt i form af øget fødegrundlag for de mange fugle, der fouragerer i området.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på nationalt niveau. Målet er:

- At områdets søer og rørskove sikres som yngle- og levesteder for rørhøg og rørdrum.
- At områdets økologiske integritet sikres i form af en for levestederne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode etableringsmuligheder for arterne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På

lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N151 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller

nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelsehensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

I området er der kortlagt 3 levesteder for rørhøg, hvor tilstanden er beregnet til god. De tre levesteder er kortlagt ved Brordrup Mose, Akselmosen og Elleenge, samt enge nord for Øster Syv. Den gode tilstand skyldes primært, at den høje, tætte rørskov, hvor der generelt er høj vandstand yder de rugende fugle en vis form for beskyttelse mod prædation fra rovdyr, samt at der er en ringe grad af menneskelig forstyrrelse.

I området er der kortlagt 1 levested for rørdrum i Brordrup Mose, og levestedets tilstand er beregnet til god. Den gode tilstand skyldes primært, at der er store rørskove med høj vandstand, der sikrer at de rugende fugle har gode yngleforhold i form af sikkerhed mod prædation fra rovdyr.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for 3. planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode tilstand af levesteder for rørdrum og rørhøg ikke fastholdes, og at arterne går tilbage på nationalt niveau. Hvis Natura 2000-planens indsatser til opretholdelse og etablering af græsning eller andre ekstensive driftsformer i og omkring ynglefuglenes levesteder i Natura 2000-området ikke realiseres, er der risiko for, at levesteder for rørdrum ikke sikres.

Hvis ikke planens indsats om omlægning af lavbundslande fra omdriftsarealer til naturarealer realiseres, er der desuden risiko for, at en mulighed for at skabe større sammenhæng mellem eksisterende naturarealer, en reduktion af randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende omdriftsarealer, en forventelig forbedring af vandkvaliteten samt den forventelige mindre udledning af CO₂ vil udeblive. Der er ligeledes risiko for, at den positive effekt på områdets §3-natur, vil udeblive.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion, kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og den biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. En realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram forventes at bidrage til at sikre fugle på udpegningsgrundlaget for området, samt generelt at bidrage til at sikre lysåben natur og arter, der findes i området. Hermed forventes Natura 2000-planerne også at bidrage til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at bevare den biologiske mangfoldighed, ligesom planen forventes at bidrage til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser.

Natura 2000-planens indsats for at sikre egnede levesteder for ynglefugle på områdets udpegningsgrundlag, samt en vurdering af behov for yderligere sikring mod forstyrrelse af ynglefugles levesteder vil kunne bidrage til bedre forhold for ynglefuglene rørdrum og rørhøg.

Planens indsats om udtagning af lavbundsarealer vil kunne bidrage til at skabe større sammenhæng mellem eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkning fra tilstødende arealer med landbrugsdrift vil kunne mindskes. Det vil desuden øge områdets robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. Udtagningen vil også bidrage til at reducere udledningen af CO₂ og til et renere vandmiljø. Dette tiltag kan have en positiv effekt på levesteder for rørhøg og rørdrum, og vil også kunne gavne arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for området fx ynglende fugle som lappedykker, skeand og krikand, samt de fredede arter skrubtudse, spidssnudet frø og butsnudet frø.

Natura 2000-planen indeholder desuden indsatser til opretholdelse og etablering af græsning eller andre ekstensive driftsformer i og omkring ynglefuglenes levesteder i Natura 2000-området. Dette kan sikre en forbedring af levesteder for rørdrum, og samtidig sikre de § 3-beskyttede moser og enge i området.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N151 Ramsø Mose er beliggende i Lejre og Roskilde Kommuner, der har et indbyggertal på hhv. 28.173 og 88.889.

Natura 2000-planen har fokus på sikring af de eksisterende udpegede levesteder i området. Sikringen af de eksisterende levesteder kan have betydning for den rekreative udnyttelse af området, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift eller hegning på arealerne. Indsatsprogrammet vil samtidig give befolkningen mulighed for mere spændende naturoplevelser.

Udtagning af lavbundsjord vil kunne medføre ændringer i adgangen til delområder inden for Natura 2000-området, idet tilgængeligheden visse steder kan blive besværliggjort af eksempelvis mere vådbund og eventuelle hegninger.

Ved såvel pleje af eksisterende natur som udtagning af lavbundsjord, vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og handleplanmyndigheden.

En del af området er fredet. Natura 2000-planen indebærer ikke ændring af offentlighedens adgang til området.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter fx vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede arter opnår gunstig naturtilstand på længere sigt, hvilket kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer vil kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.

Der er i dette Natura 2000-område etableret stisystem, fugletårn og informationsstandere. Kendskab til naturen og dens værdier medvirker til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne. Planens indsatser om vurdering af behov for yderligere beskyttelse af ynglefugle mod forstyrrelse vil kunne få betydning for ændring i adgangen til mindre områder.

Det vurderes således, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse i vidt omfang kan fortsætte, men at planen vil bidrage positivt til menneskers sundhed. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Mulig etablering af ny natur på lavbundsarealer kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formegentlig vil mindskes. Dette kan potentielt gøre områderne mere robuste over for ekstreme vejrforhold og klimaændringer. Denne indsats kan desuden medvirke til at mindske udledningen af CO₂ og påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området. Samtidig kan Natura 2000-planen medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødskning.

Det vurderes, at Natura 2000-planens øvrige indsatser for forbedring og sikring af de beskyttede naturtyper og arter ikke har indflydelse på luftkvaliteten.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsatser vil ikke påvirke materielle goder negativt, da indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger.

Natura 2000-planens indsatser omfatter sikring af levesteder for ynglefugle. Planens indsatser berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskeskabte værdier, herunder den arkitektoniske og arkæologiske arv.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området udgøres af Ramsødalen, som er en del af en længere tunneldal fra istiden. Langvad Å løber gennem dalen, og på begge sider af åen findes store arealer med søer og moser, der bl.a. udgør levesteder for ynglende rørhøg og rørdrum.

Sikring og forbedring af naturgrundlaget ved naturplejetiltag vil kunne øge landskabsværdien i området, idet områdets karakteristiske landskab fastholdes og udbygges. Planens indsatser vil kunne påvirke landskabet, hvis der udtages lavbundslande og etableres naturpleje så fragmentering af naturarealerne imødegås.

1.4.7 Arter

Natura 2000-planens påvirkning af arter er behandlet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Området ligger inden for fredningen af Ramsødalen, en fredning af landskabelige og naturmæssige værdier.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af fugle positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Forstyrrelse:

Der er i området ikke registreret væsentlige trusler på levesteder kortlagt for rørhøg eller rørdrum. Der er dog registreret en mindre grad af påvirkning fra menneskelig forstyrrelse.

Kvælstofdeposition, næringsberigelse og randpåvirkning:

Direkte påvirkning fra tilstødende marker kan være en trussel for ynglefuglenes levesteder samt de øvrige naturarealer, søer og vandløb i området.

Næringstilførsel på dyrkede arealer, der grænser lige op til naturarealer, kan påvirke naturindholdet i Natura 2000-områder. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypers karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypers karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Planen indeholder en indsats om at sikre egnede levesteder for områdets fugle. Natura 2000-planen indeholder desuden indsatser om sikring af hensigtsmæssig pleje og hydrologi på levesteder for områdets fugle. Dette skal, sammen med en undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser af ynglefugle, sikre gode levesteder og en minimal forstyrrelse i sårbare perioder for rørhøg og rørdrum.

Natura 2000-planens indsatser vedrørende etablering af ny natur på lavbundsarealer, kan formentlig mindske randpåvirkninger af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift, samt bidrage til at opfylde vandplanens mål. Denne indsats vil ud over rørhøg og rørdrum desuden gavne flere af områdets øvrige arter knyttet til fugtig bund eller vandmiljøet.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU-lovgivningen gælder

generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundslande har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>I Natura 2000-område N151, Ramsø Mose, vil planen medvirke til at sikre egnede levesteder for ynglefugle på områdets udpegningsgrundlag. Realisering af planens indsatser om sikring af græsning eller andre ekstensive driftsformer, udtagning af lavbundsarealer og vurdering af behov for yderligere sikring mod forstyrrelse af ynglefugles levesteder vil øge den naturmæssige robusthed og sammenhæng i områdets lysåbne natur. Dette vurderes at forbedre levesteder for rørdrum og rørhøg, og samtidig sikre de § 3-beskyttede moser og enge i området. Planen vil ligeledes medvirke til at sikre levesteder for områdets øvrige ynglende fugle som lappedykker, skeand og krikand, samt de fredede arter skrubbudse, spidssnudet frø og butsnudet frø.</p>

Befolkningen	X		<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af de eksisterende udpegede levesteder i området. Sikringen af de eksisterende levesteder kan have betydning for den rekreative udnyttelse af området, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift eller hegning på arealerne.</p> <p>Udtagning af lavbundsjord vil kunne medføre ændringer i adgangen til delområder inden for Natura 2000-området, idet tilgængeligheden visse steder kan blive besværliggjort af eksempelvis mere vådbund og eventuelle hegninger.</p> <p>Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for mere spændende naturoplevelser.</p> <p>Pleje af eksisterende natur og udtagning af lavbundsjord vil ske efter aftaler mellem lodsejeren og handleplanmyndigheden.</p> <p>En del af området er fredet. Natura 2000-planen indebærer ikke ændring af offentlighedens adgang til området.</p>
Menneskers sundhed	X		<p>Planen medvirker til at sikre, at de beskyttede arter opnår gunstig naturtilstand på længere sigt, hvilket kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer vil kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men at planen vil bidrage positivt til menneskers sundhed. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.</p>
Jordbund	X		<p>Det vurderes, at en realisering af planens indsatser med etablering af ny natur på lavbundsarealer og sikring af pleje på arealerne, kan medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødskning.</p>
Vand	X		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Det vurderes, at Natura</p>

			2000-planens indsatser vedrørende naturpleje og udtagning af lavbundsjarde vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed have en positiv effekt på vandkvaliteten i området og medvirke til at opfylde vandplanens mål.
Luft		X	Det vurderes, at planens indsatser for forbedring og sikring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Det vurderes, at planens indsats med omlægning af lavbundsjarde fra omdriftsarealer til naturarealer vil medvirke til at begrænse udledningen af CO ₂ .
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder, idet realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger.
Landskab	X		Det vurderes, at sikring og forbedring af naturgrundlaget som følge af planens indsats med udtagning af lavbundsjarde og naturpleje vil kunne øge landskabsværdien i området, idet områdets karakteristiske landskab fastholdes og udbygges.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Planens indsatser berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskeskabte værdier, hvorfor planen ikke vurderes at påvirke kulturarven, herunder den arkitektoniske og arkæologiske arv.
Arter	X		Der henvises til vurdering under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	X		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, som har til formål at sikre områdets landskabelige og naturmæssige værdier. Natura 2000-planen forventes at bidrage til dette.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planens formål er at sikre og forbedre naturkvaliteten af levesteder for fugle på områdets udpegningsgrundlag. En realisering af planens indsatsprogram kan medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter. En realisering af planens indsats om udtagning af lavbundsjarde vurderes at have en synergi med vandområdeplanens indsatser til sikring af vandkvaliteten i vandløb og søer.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planen har fokus på sikring eller forbedring af den eksisterende udpegede natur i området. Planens indsatser vil potentielt kunne resultere i ændringer i områdets tilgængelighed for befolkningen. Indsatser om pleje af eksisterende natur samt udlægning af landbrugsarealer til natur vil ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

For denne Natura 2000-plan gennemføres en række indsatser for at sikre de overordnede målsætninger. Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for N151 planlægges gennemført nogle generelle indsatser for at sikre egnede levesteder for områdets ynglefugle og en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje af områdets natur.

Til at opnå Natura 2000-planens mål er desuden en specifik indsats om udtagning af kulstofholdige lavbundsjord til naturarealer, så der kan skabes større sammenhængende arealer og diversitet i områdets natur samtidig med, at udtagningen og omlægningen bidrager til både at reducere udledningen af CO₂ og til et renere vandmiljø. Udtagningen kan ligeledes være til gavn for rørhøg og rørdrum.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Prioriteringen af indsatser for naturtyper, fugle og arter beror på kendskab til forekomster, bestande og specifikke behov jf. basisanalysen for Natura 2000-området. Dertil er visse arter og naturtyper på forhånd prioriterede jf. EU's habitatdirektiv da de er af fællesskabsbetydning og har et særligt fokus. Der er ikke konstateret modstridende naturinteresser i området for så vidt angår områdets udpegningsgrundlag.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.



Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Ramsø Mose (nr. 151). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.



Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk